ODLOČBA KOMISIJE

z dne 9. decembra 2004

v zvezi s postopkom iz člena 81 Pogodbe ES in iz člena 53 Sporazuma EGP (Zadeva št. C.37.533 – holin klorid)

(notificirano pod dokumentarno številko K(2004) 4717)

(Besedila v angleškem, francoskem in nemškem jeziku so edina verodostojna)

(Besedilo velja za EGP)

(2005/566/ES)

Dne 9. decembra 2004 je Komisija sprejela odločbo v zvezi s postopkom iz člena 81 Pogodbe ES in iz člena 53 Sporazuma EGP. Komisija v skladu z določbami člena 30 Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 [1] objavlja imena udeleženih strani in glavno vsebino odločbe, vključno z naloženimi sankcijami, ob upoštevanju upravičenega zanimanja podjetij za zaščito poslovnih interesov. Nezaupna različica celotnega besedila odločbe se lahko v izvirnih jezikih in v delovnih jezikih Komisije najde na spletni strani DG COMP na naslovu: http://europa.eu.int/comm/competition

I. POVZETEK KRŠITVE

1. Uvod

(1) Ta odločba je naslovljena na Akzo Nobel N.V., Akzo Nobel Nederland B.V., Akzo Nobel Chemical Internationals B.V., Akzo Nobel Chemicals B.V. in Akzo Nobel Functional Chemicals B.V., skupno in solidarno (v nadaljevanju „Akzo Nobel"), BASF A.G. (v nadaljevanju „BASF"), Bioproducts Incorporated (v nadaljevanju „Bioproducts"), Chinook Group Limited Partnership in Chinook Group Limited, skupno in solidarno (v nadaljevanju „Chinook"), DuCoa L.P. (v nadaljevanju „DuCoa") in UCB S.A. (v nadaljevanju „UCB").

(2) Naslovniki so sodelovali pri enotni in stalni kršitvi člena 81(1) Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (v nadaljevanju „Pogodba ES" ali „Pogodba") in od 1. januarja 1994, člena 53(1) Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru (v nadaljevanju „Sporazum EGP"), ki obsega celotno območje EGP.

(3) Komisija je začela preiskavo v celotni industriji holin klorida, potem ko je od ameriškega dobavitelja Bioproducts aprila 1999 prejela prošnjo za prizanesljivost pred denarno kaznijo. Preiskava je zajela obdobje od leta 1992 do konca leta 1998 (v nadaljnjem besedilu „obdobje preiskave").

[1] UL L 1, 4.1.2003, str. 1. Uredba, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo (ES) št. 411/2004 (UL L 68, 6.3.2004, str. 1).

2. Trg za holin klorid

(4) Holin klorid spada v skupino vitaminov, topnih v vodi, B-kompleks (vitamin B4). Večinoma se uporablja v industriji za živalsko krmo, kot tradicionalni krmni dodatek, zlasti za perutnino in svinje, za pospeševanje rasti, znižanje smrtnosti, povečanje krmnega izkoristka, proizvodnje jajc in izboljšanje kakovosti mesa.

(5) Na začetku obdobja preiskave se je holin klorid proizvajal pretežno v Evropi in Severni Ameriki (Združene države in Kanada), čeprav je bila proizvodna zmogljivost holin klorida tudi na Kitajskem, v Indiji, Japonskem, Koreji in Tajvanu. Severnoameriški proizvajalci so izvažali v Srednjo in Južno Ameriko, Evropo, na Daljni vzhod in jugovzhod. Evropski proizvajalci so začeli izvažati v Srednjo in Južno Ameriko, Afriko, na jugovzhod in Daljni vzhod. Evropski in severnoameriški proizvajalci so imeli proizvodne objekte na različnih območjih po svetu in so širili lokalno proizvodnjo, da bi prihranili stroške prevoza in skladiščenja ter bolje prodrli na lokalne trge. Zlasti BASF je ustanovil proizvodne objekte v Mehiki, Braziliji in na Tajskem, Akzo Nobel in UCB na Kitajskem, Ducoa v Mehiki in Chinook v Singapurju.

(6) Velikost svetovnega trga za holin klorid je bila ocenjena na 183,7 milijona EUR leta 1997, ki je bilo zadnje polno leto kršitve, pri čemer je delež EGP znašal 52,6 milijona EUR. Med preiskavo so proizvajalci, vpleteni v kršitve, nadzorovali več kot 80 % svetovnega trga. Zadevni evropski proizvajalci so nadzorovali skoraj 80 % območja EGP.

3. **Opis kartela**

(7) V zvezi z EGP je kartel holin klorida deloval na dveh različnih, vendar tesno povezanih ravneh, na svetovni in evropski ravni. Na svetovni ravni so vsi proizvajalci v tem postopku sodelovali v protikonkurenčnih dejavnostih v zvezi z EGP, med junijem 1992 in aprilom 1994. Te dejavnosti so vključevale določanje in povečanje svetovnih cen, razdelitev svetovnih trgov, nadzor distributerjev in pretvornikov ter izmenjavo poslovno občutljivih podatkov.

(8) Severnoameriški proizvajalci niso sodelovali pri vrsti nadaljnjih protikonkurenčnih srečanj, ki so potekala strogo med evropskimi proizvajalci, za usklajevanje obnašanja na evropskem trgu. Ta srečanja so potekala v obdobju od marca 1994 do oktobra 1998. Dejavnosti so vključevale določanje in povečanje cen (za EGP oboje v celoti, za posebne nacionalne trge in za posamezne stranke), razdelitev posameznih strank med sodelujoča podjetja, razdelitev tržnih deležev vsakega podjetja za EGP trg v celoti, nadzor distributerjev in pretvornikov ter izmenjavo poslovno občutljivih podatkov.

(9) Komisija je ugotovila, da so bili dogovori na svetovni in evropski ravni skupaj del skupne sheme, ki je določila zasnove ukrepanja članov kartela v EGP in omejila njihovo posamezno poslovno ravnanje, da bi dosegla enotni protikonkurenčni gospodarski cilj, zlasti izkrivljanje običajnih konkurenčnih pogojev v EGP za holin klorid. Severnoameriški proizvajalci so sodelovali pri tej shemi nekaj časa (med oktobrom 1992 in aprilom 1994, obdobje enega leta in šestih mesecev), evropski proizvajalci pa celotno obdobje (med oktobrom 1992 in septembrom 1998, obdobje petih let in enajstih mesecev).

II. **GLOBE**

1. **Zastaranje**

(10) Severnoameriški proizvajalci so zaključili sodelovanje pri kršitvi ob koncu svetovnega srečanja, ki je potekalo med 14. in 20. aprilom 1994. Prvi odziv Komisije na preiskavo kršitve je bil 26. maja 1999. Ker se je to zgodilo več kot pet let po zaključku sodelovanja pri kršitvi severnoameriških proizvajalcev ([1]), se ne more naložiti nobenih glob za severnoameriške proizvajalce Bioproducts, Chinook in DuCoa.

2. **Osnovni znesek**

Teža

(11) V tem primeru je bila kršitev predvsem skrivno dogovarjanje med člani kartela za določitev cen v EGP, s podporo tržnih deležev in dogovorjenih dejavnosti proti tamkajšnjim konkurentom. Te vrste vodoravnih omejitev so po naravi med najhujšimi kršitvami člena 81(1) Pogodbe in člena 53(1) Sporazuma EGP. Ob upoštevanju narave povzročene kršitve in dejstva, da je obsegala celoten skupni trg, ter po uresničenju celotni EGP, Komisija meni, da so Akzo Nobel, BASF in UCB zagrešili resne kršitve člena 81(1) Pogodbe in člena 53(1) Sporazuma EGP. Po mnenju Komisije so ta dejstva takšna, da se kršitev obravnava kot zelo resna, čeprav se dejanskega vpliva kršitve ne more izmeriti.

Različno obravnavanje

(12) Stopnja možnih glob omogoča znotraj obsega zelo resnih kršitev uporabo različnega obravnavanja podjetij, da se lahko upošteva učinkovito gospodarsko zmogljivost kršiteljev, ki so povzročili precejšno škodo konkurenci. Ob upoštevanju, da se je kršitev začela na svetovni ravni, s sodelovanjem severnoameriških podjetij, ki so se med drugim strinjala z umikom z evropskega trga, Komisija meni, da je v tem primeru ustrezno uporabiti svetovne tržne deleže podjetij, ki so sodelovala pri kršitvi, za določitev njihove teže. Chinook je bil največji akter na svetovnem trgu s tržnim deležem 19,3 %. Zato je postavljen v prvo kategorijo. DuCoa, s tržnim deležem 16,3 %, je postavljena v drugo kategorijo. UCB, Bioproducts in Akzo Nobel, s tržnimi deleži 13,4 %, 12,2 % in 12 %, so postavljeni v tretjo kategorijo. Nazadnje je BASF, s tržnim deležem 9,1 %, postavljen v četrto kategorijo.

Zadostna svarila

(13) Stopnja možnih glob omogoča znotraj obsega zelo resnih kršitev tudi določitev glob na ravni, ki zagotavlja zadosten svarilni učinek, ob upoštevanju velikosti vsakega podjetja. Pri tem Komisija opaža, da je imel leta 2003, zadnje finančno leto pred to odločbo, UCB promet 3 milijarde EUR, Akzo Nobel 13 milijard EUR in BASF 33,4 milijarde EUR. V skladu s tem Komisija meni, da se globo ustrezno pomnoži za Akzo Nobel s faktorjem 1,5 in za BASF s faktorjem 2.

([1]) Glej člen 1 Uredbe Sveta (ES) št. 2988/74 (UL L 319, 29.11.1974, str. 1) in člen 25 Uredbe (ES) št. 1/2003.

Trajanje

(14) Akzo Nobel N.V., skupaj z Akzo Nobel Nederland B.V., Akzo Nobel Chemicals International B.V., Akzo Nobel Chemicals B.V. in Akzo Nobel Functional Chemicals B.V., BASF A.G. ter UCB S.A. so sodelovali pri kršitvah najpozneje od 13. oktobra 1992 do 30. septembra 1998, v obdobju petih let in enajstih mesecev.

3. **Oteževalne okoliščine**

Ponavljanje kaznivih dejanj

(15) V času kršitve je Komisija že izdala odločbe o prepovedi BASF-u za dejavnosti kartela v Odločbah 69/243/EGS [1] in 94/599/ES [2]. Dejstvo, da je BASF ponovil enako vrsto postopka, čeprav v različnem sektorju od prejšnjih kazni, kaže, da prve kazni BASF niso spodbudile k spremembi ravnanja v celotnem podjetju. To Komisiji pomeni oteževalne okoliščine. Oteževalna okoliščina utemeljuje povečanje za 50 % osnovnega zneska globe, naložene BASF. Povečanje 50 % je običajna stopnja, ki jo uporablja Komisija v primerih, ki vključujejo ponavljanje kaznivih dejanj.

4. **Olajševalne okoliščine**

Predčasno prenehanje kršitve

(16) BASF in UCB zahtevata znižanje zaradi predčasnega prenehanja. Kršitve kartela so že po naravi najresnejše protikonkurenčne kršitve. Sodelujoči pri teh kršitvah se običajno zelo dobro zavedajo, da so vpleteni v nezakonite dejavnosti. Po mnenju Komisije v takšnih primerih namernega nezakonitega ravnanja dejstvo, da je podjetje zaključilo ravnanje pred posredovanjem Komisije, ne zasluži posebne nagrade, razen tega, da je obdobje kršitve zadevnega podjetja krajše, kot bi bilo sicer.

Neizvrševanje

(17) Akzo Nobel, BASF in UCB trdijo, da kršitev ali njeni elementi niso bili ali v celoti ali učinkovito izvršeni. Po mnenju Komisije so bili dogovori, če so veljali za trg EGP, izvršeni, najmanj s strani evropskih proizvajalcev. Še zlasti so bili izvršeni v zvezi s ključnimi elementi cen in razdelitve strank v Evropi ter nadzora pretvornikov, tudi če so bile takšne izvršitve manj kot v celoti uspešne pri doseganju dejanskega vpliva na trg zaradi preostale konkurence na tem trgu. Nobeden od treh zadevnih proizvajalcev ni zagotovil nobenih navedb, da so želeli in storili kar koli, da bi se namerno vzdržali izvajanja sporazumov, ki so jih sklenili v zvezi z EGP v obdobju, v katerem so se jim pridružili.

Dolžina preiskave

(18) BASF trdi, da je upravičen do znižanja zaradi dolgega poteka preiskave. Komisija meni, da na splošno Komisiji ni treba znižati denarne kazni zaradi dolžine preiskave. Veljajo običajni roki zastaranja, opredeljeni v členu 25 Uredbe (ES) št. 1/2003. Še zlasti odstavek 5 tega člena navaja, da zastaralni rok poteče najpozneje na dan, ko obdobje, enako dvakratnemu zastaralnemu roku, poteče, ne da bi Komisija naložila globo ali periodično denarno kazen. To obdobje v tem postopku še zdaleč ni poteklo.

Krizne razmere

(19) BASF trdi, da je upravičen do znižanja zaradi domnevnega dejstva, ker je bila industrija holin klorida v kriznih razmerah. Komisija ugotavlja, da dejstvo, da podjetje ne bi imelo dobička zaradi neke tržne dejavnosti, še ni dovoljenje za skrivno dogovarjanje s konkurenti za goljufanje strank in drugih konkurentov. V splošnem karteli ne tvegajo takrat, ko imajo podjetja velike dobičke, ampak natančno takrat, ko imajo sektorji težave.

Disciplinski ukrepi in program skladnosti

(20) BASF trdi, da je upravičen do znižanja, ker je izvedel disciplinske ukrepe proti zaposlenim, vpletenim v kršitve, in ker je uvedel program skladnosti. Medtem ko Komisija pozdravlja ukrepe podjetij, da bi se izognili kršitvam kartelov v prihodnje, takšni ukrepi ne morejo spremeniti resničnosti kršitev in potrebe po ustreznih sankcijah v tem sklepu.

[1] UL L 195, 7.8.1969, str. 11.
[2] UL L 239, 14.9.1994, str. 14.

Učinkovito sodelovanje zunaj obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996

(21) UCB je bilo prvo podjetje, ki je prostovoljno obvestilo Komisijo, da so evropski proizvajalci imeli poleg srečanj na svetovni ravni številna medsebojna srečanja na evropski ravni. Dokaz o teh srečanjih, ki ga je prostovoljno zagotovil UCB, je Komisiji omogočil, da določi trajanje kršitev na pet let in enajst mesecev. Če bi Komisija upoštevala le dogovore na svetovni ravni, bi bilo trajanje kršitev le eno leto in šest mesecev. Zaradi podaljšanega trajanja Komisija meni, da je za nagrado UCB primerno podeliti znižanje kot olajševalno okoliščino za 25,8 % od osnovnega zneska. To znižanje ustreza 40 % povečanja osnovnega zneska, ki izhaja iz trajanja kršitve petih let in enajstih mesecev, namesto enega leta in šestih mesecev.

5. **Uporaba obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996**

Znatno znižanje globe („oddelek D“: znižanje od 10 % do 50 %)

(22) Akzo Nobel, BASF in UCB so sodelovali s Komisijo na različnih stopnjah preiskave zaradi bolj ugodne obravnave, določene v obvestilu o ugodni obravnavi iz leta 1996, ki velja v tem postopku ([1]).

BASF

(23) BASF je bilo tretje podjetje, ki je prostovoljno predložilo dokaz o svetovnih dogovorih. Ko je BASF predložil svoj dokaz, je Komisija že imela na voljo dokaz v zvezi s temi dogovori, ki sta ga predložila Chinook in Bioproducts. Ne glede na vrednost dokaza, ki ga je predložil Chinook, je bil sam dokaz Bioproducts očitno dovolj za določitev odločilnega dokaza o obstoju kartela, v smislu oddelka B obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996. Zato BASF, ko je predložil Komisiji svoje dokaze, ni bilo prvo podjetje, ki je zagotovilo odločilni dokaz o obstoju kartela. Zato oddelka B in C obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996 ne veljata za BASF niti za druga dva evropska proizvajalca.

(24) Glede na vsebino dokaza, ki ga je predložil BASF in je omejeno na svetovne dogovore, se lahko ugotovi, da je materialno prispeval k ustanavljanju obstoja kršitev v smislu oddelka D obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996, ki zagotavlja možna znižanja med 10 % in 50 %. Vendar je vrednost teh predložitev ostala precej omejena, ob upoštevanju obsežnega dokaza o svetovnih dogovorih, ki ga je Komisija že imela.

(25) Po prejetju obvestila o nasprotovanju je BASF obvestil Komisijo, da ni bistveno spodbijal dejstev, na katerih temeljijo trditve Komisije, razen nekaterih dejanskih popravkov, ki jih je Komisija sprejela.

(26) Ob upoštevanju različnih elementov omenjenega sodelovanja Komisija meni, da je BASF upravičen do 20 % znižanja globe, ki bi bila naložena.

UCB

(27) UCB je prostovoljno obvestil Komisijo o devetih srečanjih kartela na evropski ravni, od marca 1994 do oktobra 1998. Omenil je sodelujoče in zagotovil kratek splošni opis vsebine teh srečanj. Dodal je tudi istočasna poročila o prvih dveh srečanjih kartela iz leta 1994. Ko je UCB predložil dokaz, Komisija ni vedela za srečanja na evropski ravni. Skupaj je ta dokaz predstavljal pomemben materialni prispevek pri ugotavljanju kršitve, tudi če ne bi bil zagotovljen noben pisni istočasni dokaz za obdobje med letoma 1995 in 1998.

(28) Po prejetju obvestila o nasprotovanju je UCB obvestil Komisijo, da ni bistveno spodbijal dejstev, na katerih temeljijo trditve Komisije, razen nekaterih dejanskih popravkov, ki jih je Komisija sprejela. Vendar je UCB v istih predloženih dokazih trdil, da čeprav je sodeloval pri številnih srečanjih na svetovni ravni, ni bil nikoli udeležen pri nobenem sporazumu na svetovni ravni. V sklepu je Komisija to trditev zavrnila kot neutemeljeno. Ker je UCB po prejetju obvestila o nasprotovanju dejansko spodbijal bistveni element dejstev, na katerih temeljijo trditve Komisije, ne prejme nobenega znižanja, ker ni spodbijal dejstev, na katerih temeljijo trditve Komisije.

(29) Ob upoštevanju različnih elementov omenjenega sodelovanja Komisija meni, da je UCB upravičen do 30 % znižanja globe, ki bi bila naložena.

([1]) V skladu s točko 28 obvestila o ugodni obravnavi iz leta 2002 z dne 14. februarja 2002, obvestilo iz leta 2002 nadomešča obvestilo iz leta 1996 v vseh primerih, ko nobeno podjetje ni obvestilo Komisije, da bi izkoristilo bolj ugodno obravnavanje, ki je določeno v tem obvestilu. V tem primeru je več podjetij zaprosilo Komisijo za ugodno obravnavo pred 14. februarjem 2002, zato velja obvestilo o ugodni obravnavi iz leta 1996.

Akzo Nobel

(30) Januarja 2002 je Akzo Nobel predložil prostovoljno poročilo o evropskih dogovorih. Poročilo je vsebovalo podroben opis vsebine dogovorov na evropski ravni, vključno s pomembnimi podatki, ki jih UCB ni predložil. Vendar je treba pri zagotavljanju znižanja zaradi ugodne obravnave upoštevati dejstvo, da je Akzo Nobel predložil poročilo o teh dogovorih dve leti in pol po predložitvi UCB.

(31) Po prejetju obvestila o nasprotovanju je Akzo Nobel obvestil Komisijo, da ni bistveno spodbijal dejstev, na katerih temeljijo trditve Komisije, razen nekaterih dejanskih popravkov, ki jih je Komisija sprejela.

(32) Ob upoštevanju različnih elementov omenjenega sodelovanja Komisija meni, da je Akzo Nobel upravičen do 30 % znižanja globe, ki bi bila naložena. Ta ocena upošteva, da je bilo poročilo Akzo Nobel o evropskih dogovorih prav tako koristno za Komisijo kot podatki in dokazi o teh dogovorih, ki jih je prej predložil UCB, čeprav so prispeli šele dve leti in pol pozneje, in da Akzo Nobel, v primerjavi z UCB, ni spodbijal dejstev, na katerih so temeljile trditve Komisije. Zato obe podjetji zaslužita enak odstotek znižanja.

6. **Odločba**

(33) Naslednja podjetja so kršila člen 81(1) Pogodbe in od 1. januarja 1994, člen 53(1) Sporazuma EGP s sodelovanjem v navedenih obdobjih pri številnih dogovorih in usklajenih ravnanjih v zvezi z določanjem cene, tržnega deleža in dogovorjenih dejavnosti proti konkurentom v sektorju holin klorida v EGP:

(a) Akzo Nobel N.V., skupaj z Akzo Nobel Nederland B.V., Akzo Nobel Chemicals International B.V., Akzo Nobel Chemicals B.V. in Akzo Nobel Functional Chemicals B.V., od 13. oktobra 1992 do 30. septembra 1998;

(b) BASF A.G., od 13. oktobra 1992 do 30. septembra 1998;

(c) Bioproducts Incorporated, od 13. oktobra 1992 do 14. aprila 1994;

(d) Chinook Group Limited Partnership, skupaj z Chinook Group Limited, od 13. oktobra 1992 do 14. aprila 1994;

(e) DuCoa, L.P., od 13. oktobra 1992 do 14. aprila 1994;

(f) UCB S.A., od 13. oktobra 1992 do 30. septembra 1998.

(34) Za te kršitve so naložene naslednje globe:

(a) Akzo Nobel N.V., Akzo Nobel Nederland B.V., Akzo Nobel Chemicals International B.V., Akzo Nobel Chemicals B.V. in Akzo Nobel Functional Chemicals B.V., skupno in solidarno	20,99 milijona EUR;
(b) BASF AG	34,97 milijona EUR;
(c) UCB SA	10,38 milijona EUR.

(35) Našteta podjetja v uvodni izjavi (33) takoj prenehajo kršitev, če tega še niso storila. Vzdržijo se ponavljanja kakršnega koli dejanja ali postopka kršenja, tako kot v tem primeru, in kakršnih koli dejanj ali postopkov, ki imajo enak ali podoben cilj ali učinek.